

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

II. Nonnullæ sententiæ reiciuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

suppono claritatis gratia, has esse viginti quæ viginti aliis spatij partibus respondebunt nulla facta condensatione, aut rarefactione. Rarefiat hoc corpus: tunc respondebunt illius partes viginti & quatuor spatij partibus: ergo cum partes occupantes sint tantum viginti, & partes spatij occupati viginti & quatuor necessum est partes aliquas, scilicet quatuor occupare duplicem spatij partem, & consequenter duplicem præsentiam habere. Rursus si supponamus corpus illud occupans viginti partes spatij condensari, illius partes occupabunt sex supra decem spatij partes: ergo cum partes corporis sint viginti, & partes spatij tantum decem & sex, necessum est quatuor partibus spatij correspondere octo partes corporis, quod sine penetratione non continget, quia duæ partes occupantes idem spatium necessarium sunt penetratæ, cum penetratio nihil aliud sit, quam replicatio corporum in eodem spatio. Hoc opus hic labor est.

PUNCTUM II.

Nonnulla sententia reiciuntur.

1 Refertur sententia aliquorum asserentium in corpore raro reperiri cavitates quasdam, ratione quarum maius spatium occupat corpus, quasi extensivè, quia extenditur ad partes magis inter se distinctas, non verò entitativè, quia idem numero spatium occupat, siue rarum, siue densum, quia quando corpus densatur replet illas cavitates, & relinquit partes extraneas spatij, quas occupabat, eodem modo ac accidit in corpore habente poros aëre repletos, quando expulso aëre clauduntur. Dicitur etiam secundum hanc sententiam inconueniens non esse minima aliqua spatia vacua concedere; his enim non impeditur influxus cælestis in corpora sublunaria.

2 Nescio fuisse hanc opinionem alicuius probati authoris, & cuiuscumque sit à nullo sustineri potest, sunt enim frequentes experientiæ, quibus suadetur naturam vacuum etiam minimum abhorre, si enim aliquod, etsi minimum permitteret, nunquam vnum corpus aliud traheret, ad replendum vacuum: quia posset per brevissimum spatium ab illo separari, quin illud moueret, cum parum illud vacuum natura non abhorreret, semel tamen illo vacuo quantumvis minimo interposito, nullo modo posset idem corpus influere in aliud, illudque mouere. Dices, vnum corpus, posse separari ab aliquo, secundum aliquas partes, non verò secundum omnes. Contra: omnes partes corporis quanti (pono hoc non esse viuens organicum) sunt eiusdem rationis. Ergo si hæc pars potest ab alia separari nullo corpore interposito, illa poterit eodem modo separari, & sic de aliis.

3 Secunda sententia est Scoti in 4. dist. 22. quaest. 4. ubi asserit, in rarefactione novas partes quantitatis produci, & in condensatione nonnullas ex antiquis corrumpi. Scotum sequuntur Gotsfredus, & alij apud Conimbric. lib. 1. de generatione cap. 5. quaest. 17. art. 2. Reicitur à plerisque hæc sententia: quia nulla potest assignari causa nouæ productionis, & corruptionis quantitatis, ac proinde utraque immerito, in condensatione & rarefactione adstruitur. Rationem, quam probo, virgeo in condensatione. Nullum agens naturale, per se intendit corruptionem alicuius entitatis, sed per productionem, & ratione rei productæ secundario corruptiones contingunt: sed nihil potest produci ratione cuius quantitas corrumpatur: Ergo quantitas à nullo agentis naturali corrumpi potest. Minorem probo: quatuor primæ qualitates, & reliqua accidentia, quæ hucusque nouimus non opponuntur cum quantitate, sed rectè illi coherant: ergo ex eo, quod hæc accidentia producantur, non potest secundario sequi corruptio quantitatis, quia ex productione alicuius terminantur secundario sequitur corruptio alius formæ impossibilis cum illo: Ergo quantitas, quæ cum nullo accidenti impossibilis est non corrumpitur ex eo, quod hæc vel illa accidentia corrumpantur. Robur rationi addit sententia, affirmans quantitatem esse subiectum accidentium, quam probaui, Controuers. 1. Punct. 2. ex hac sententia argumentum fortius instauro: accidens supponit quantitatem tanquam subiectum: ergo non potest esse destructivum illius, implicat enim aliquod destruere existentiam, quam supponit, & exigit, ut per se notum est. Dices, quantitatem esse diuisibilem in partes

diuersas, & secundum partes illas, quæ remanent facta condensatione recipere accidentia, & corrumpi secundum alias, in quibus accidentia non recipiuntur quarum existentiam non supponunt, sed destruant. Contra: partes illæ quantitatis, quæ corrumpi dicuntur in condensatione, non recipiebantur, neque informatiue, neque inhærenter, in partibus, quæ remanere dicuntur, in quibus accidentia subieciuntur: ergo partibus quantitatis, quæ corrumpi dicuntur, & accidentibus à quibus corrumpi dicuntur, non erat commune subiectum. Ergo accidentia non possunt corrumpere partes illas quantitatis, quia corruptio fit per expulsiorem vnius entitatis ab alia, cui est commune subiectum, & ubi subiectum commune non est, expulsio non potest intercedere.

Secundò eandem opinionem reicio, quia etiam admittatur in rarefactione produci nouam quantitatis partem, difficultas huius materiæ non exhauritur, sed quæ erat in partibus quantitatis respectu spatij, transfertur ad easdem partes quantitatis respectu materiæ. Inquirō enim an in rarefactione producantur cum nouis partibus quantitatis, partes nouæ materiæ, vel partes materiæ antiquæ accrescant nouæ quantitati: si dicatur produci nouas partes materiæ, dices rarefactionem includere creationem materiæ, & generationem formæ, & illam substantialem augmentationem ego appellabo, tantum enim differet ab augmentatione, quam agnoscit Philosophia, ex eo quod in augmentatione illa non noua creatur materia, sed materia alimenti materiæ alito vnitur, in hac verò rarefactione, seu noua augmentatione, non vnitur alito materia alimenti, sed noua illi vnienda creatur, quæ non minus augebitur, neque minus substantialiter, quam augeatur materia alimenti sibi vnita, eadem enim erit augmentatio, & idem augmentum resultabit, siue materia, quæ illi accrescit, antea fuerit sub formâ alimenti, siue in illo instanti creetur, impertinens enim est omnino ad augmentationem hanc, & nunc factam materiam ex qua fit tempore præcessisse, vel nunc primo incipere. Si Deus non producat nouam materiam, in cidis in totam huius materiæ difficultatem, & teneris modum assignare; quo materiæ, quæ modo his partibus quantitatis respondebat cum correspondenti adæquata ex parte vtriusque extremi, & iuxta vndequeque partis distinctæ materiæ cum partæ distinctæ quantitatis, & totius materiæ cum tota quantitate, eadem cum eisdem partibus perseverans possit respondere eisdem partibus quantitatis, quibus respondebat antea, & aliis denuo productis, abque eo quod duplex pars quantitatis simpliciter parti materiæ, vel simplex pars materiæ duplici parti quantitatis respondeat. Hæc est tota huius materiæ difficultas, quæ admittit productionem partium quantitatis eadem remanet in rarefactione, ut ostendit discursus supra factus, & in condensatione admittit corruptionem partium quantitatis, eodem discursu eadem subsistere conuincitur, in utroque enim motu totum fundamentum difficultatis desumitur ex eo, quod componi nequeat extremum inuariatum secundum multitudinem partium posse commensurari cum alio modo pauciores partes habente.

Dices forsitan materiam nullas habere partes à se, sed tantum ratione quantitatis, ac proinde facile posse difficultatem hanc componi, quia cum materia partes habeat à quantitate, quæ plures paucioresve sunt partes quantitatis, eo plures paucioresve erunt materiæ partes, & ita semper iuste commensurari poterunt. Multis impetam in Metaphys. Controu. 7. Punct. 2. sententiam asserentem substantiam non habere partes à se, sed à quantitate, quibus solutionem eueram. Verum adhuc illius doctrina de partibus quantitatis admittit difficile rarefactio, & condensatione componitur, per productionem, & corruptionem partium quantitatis: arguo ex principiis ipsa solutione traditis. Substantia ex se ut præcisa à quantitate, partes non habet, neque est diuisibilis: ergo ut præcisa à quantitate, neque est parua, neque magna: Sed ut informata est à quantitate tot partes habebit, ac ipsa quantitas, licet ab hac mutuetur: ergo substantia informata magna quantitate, magna erit, & informata parua quantitate parua erit: ergo non poterit dici in rarefactione paruum quantitatem habere magnam dimensionem, hoc est, magnam quantitatem; quia substantia præcisa à quantitate, ut modò dicebam, neque est parua, aut magna, & ut informata quantitate, æquè magna est: ac ipsa quantitas, & quantitas æquè magna est, ac ipsa præsentia cum secundum hanc sententiam, quotiescunque

cumque additur noua pars presentiae, ad nouam partem spatij, additur noua pars quantitatis, & consequenter substantia aequè magna erit cum presentia; quia quæ sunt æqualia vni tertio sunt æqualia inter se, ergo in nullo sensu dici poterit secundum hunc dicendi modum per rarefactionem paruum substantiam magnas habere dimensiones. Vltimò reiicio sententiam Scoti; quia ex illa inferatur ad corruptionem partis quantitatis in corpore densato debere produci aliam partem quantitatis in alio corpore, ut repletur spatium relictum à quantitate corrupta, cuius productionis nulla causa potest assignari.

6 Longius à veritate aberrauit Marfilus in Metaph. q. 9. art. 2. cuius potest tertia annumerari sententia docens in rarefactione, & condensatione totam quantitatem antiquam corrumpi, & aliam totalem produci. Hæc opinio habet in se rationes omnes, quas contra Scotum adduximus, quibus aliam, haud inefficacem addito. Quantitas per rarefactionem producta, vel habet tot partes, quot habebat præcedens, quæ fuit corrupta, vel plures, si tot partes, siue sit eadem, siue distincta, eadem remanet difficultas, quomodo idem numerus partium quantitatis possit maiori, & minori numero partium respondere spatij. Si habet plures, ad quid omnes denuo productas esse constringit Marfil. sufficit produci partes illas, secundum quas quantitas rarefacta, excedit seipsam condensatam. Idem argumentum fit in condensatione, in qua necesse non erit totam quantitatem corrumpi, sed partes illas, quibus quantitas densa minor est se ipsa rarefacta.

7 Quarta opinio est aliquorum recentiorum asserentium in condensatione dari aliquam penetrationem partium inter se, quæ naturaliter non repugnat, dum non sit adæquata omnium partium. Hi recentiores planè succumbunt oneri, defudat tota schola in explicanda rarefactione, & condensatione salua quantitatis impenetratione, & magnū aliquod fecisse putant, & singularè peracutū, quæ excogitasse sententiam absque labore vilo admittentes, quod omnes Philosophi renunt concedere: est ergo hæc lis inter Philosophiæ terminos dirimenda, si enim illos semel transiliamus, facile erit asserere vnum corpus in duplici loco per rarefactionem præsentari, vel duo in eodem spatio per condensationem penetrari. Fortius eandem sententiam impugno: omnes partes quantitatis sunt homogeneæ: ergo si pars A potest penetrari cum parte B, pars B poterit penetrari cum parte C, & sic de omnibus aliis: ergo si partes aliquæ possunt inter se penetrari, poterunt omnes inter se penetrari, & ingens corpus ad exiguum reduci spatium, ergo si semel admittatur partialis penetratio, debet admitti penetratio totalis vnius corporis cum alio, quod concedere Philosophicum non est, neque nimis Catholicum, sequeretur enim Deiparæ partium purissimo illius vero illefo miraculosum non fuisse.

8 Respondebis, non inferri hanc totalem penetrationem, quia linea, & superficies, in sententia omnium, qui defendunt contium Aristotelicum, penetrari possunt, nunquam tamen ad indiuisibilem reduci. Ad rationem adductam, dicis omnes partes quantitatis esse homogeneas, nullam tamen adæquatè penetrari, sed inadæquatè, & ita non posse omnes, neque illarum aliquam penetrari. Dicam postea de consequenti illato, nunc solutionem adhibeam impugno: pars illa, quæ inadæquatè penetratur est intra aliam secundum illam particulam sui, in qua fit penetratio; sed secundum illud inadæquatum ratione cuius penetratur cum alia, & secundum aliam particulam ratione cuius non penetratur, est eiusdem rationis: ergo sicuti penetrata fuit ratione illius partiuncule inadæquatè, potuit penetrari ratione illius; quod eiusdem partis penetratum non est. Vrgeo: illud quod est penetratum, aut distinctum ab alio quod penetratum non est, siue adæquatum, siue inadæquatum, siue determinatum, siue indeterminatum, siue aliquotum, siue proportionale, est eiusdem rationis cum alio, quod penetratum non est: ergo sicuti potuit illud penetrari, sic poterit aliud eiusdem rationis, quod penetratum non est. Redeo ad consequens quod supra inferebam, quod non inferri suadebatur ex eo, quod linea possit penetrari secundum aliquas partes, non tamè secundum omnes ita ut ad indiuisibilem reducat. Non in tota supra, corpus ad indiuisibile spatium reducendum esse sed ingens corpus posse redigi ad spatium valde exiguum, ne ex prædicta linea aditus solutioni pateret: lineam non posse ad indiuisibilem reduci, ideo est, quia diuisibilis est in

semper diuisibilia, ac proinde, si hæc medietas penetraretur cum alia medietate, & duplo minor euadat linea, & iterum similiter penetratio contingat, quæ iterum duplo minor euadat, & sic in infinitum, semper diuisibilis permanebit, quod eodem fore modo si partes corporis inter se possent penetrari propter eandem rationem admitto. Verumtamen infero hoc corpus penetrandum esse adæquatè cum alio à se distincto, sicuti hæc superficies cum alia à se adæquatè distincta, adæquatè penetratur. Secundò hæc est optima consequentia. Hic palmus lineæ, vel superficiei penetratur cum alio palmo: ergo si partes corporis non obstant, omnes palmi lineæ poterunt inter se penetrari, quia omnes sunt eiusdem rationis: ergo quantumuis longa sit linea, poterit ad spatium vnius palmi reduci. Simile argumentum conficio, in corpore illo inadæquatè penetrato: pars vna, siue digitalis, siue semidigitalis, vel cuiuscumque extensionis sit, penetratur cum alia digitali (pono partem penetratam digitalem esse) ergo omnes partes digitales possunt inter se penetrari: ergo totum corpus quantumuis maximum sit, poterit ad spatium digitale reduci, quod absurdum est, & contra manifestam experientiam. Vltimò in sententia quæ continuum ex puris indiuisibilibus componit, clarè inferitur totum continuum posse ad indiuisibilem reduci, si aliqua admittitur penetratio, quia quantumuis inadæquata fingatur, debet esse vnius indiuisibilis cum alio, & si vnum indiuisibile potest cum alio penetrari, illud aliud poterit cum alio penetrari, & sic de omnibus.

PUNCTUM III.

Iudicium fertur de alia recentiorum sententia.

I Nuenio apud Hurtad. disp. 15. Physic. sect. 5. subsect. 4. & I apud Arriag. disp. 16. sect. 9. initio, relata sententiam quandam, cuius primum inuentorem fuisse quemdam suū Magistrum, ait Hurtadus, quàmque amplexi sunt nonnulli recentiores asserentes dari quædam indiuisibilia inflata in corpore raro, ratione cuius inflationis, vnum idemque indiuisibile potest maius, minùve spatium occupare, & consequenter corpus his indiuisibilibus inflatis, quod rarum dicitur maius spatium occupare, quam idem densum constans eisdem indiuisibilibus non adeo turgidis, sed etiam compressis. Itaque aiunt isti recentiores, punctum indiuisibile, & inextensum formaliter, esse virtualiter diuisibile, & extensum in ordine ad spatium; quia potest spatium diuisibile & extensum occupare: consistit ergo secundum hunc dicendi modum raritas in hac indiuisibilium inflatione, & densitas, & in carentia inflationis, & quo minus inflata sint indiuisibilia corpus densius erit, ita ut illud corpus sit summè densum, cuius quodlibet punctum indiuisibile tantum vnum spatij indiuisibile occupat.

Huius sententiæ Authores modeste asserunt idem indiuisibile posse esse præsens in spatio diuisibili eo modo, quo Angelus secundum suam entitatem indiuisibilis præsens est toti huic cubiculo diuisibili, siue per præsentiam diuisibilem, cuius partes partibus spatij correspondent, siue per præsentiam indiuisibilem, quæ indiuisibiliter secundum se totam, quamlibet spatij partem, & omnes simul totumque spatium respicit. Quod si alio quocumque modo hæc sententia explicetur, omnino erit commentitia, & excogitata punctorum inflatio in æream fictionem resolui necesse erit. Ratione probo prædictam sententiam puncto tribuere præsentiam supra explicatam similem Angelorum præsentia: indiuisibile inflatum occupat spatium, quod antea occupabant duo indiuisibilia non inflata: ergo occupat spatium diuisibile constans saltem duobus indiuisibilibus: cum ergo secundum suam entitatem sit indiuisibile, secundum suam entitatem occupat quodlibet indiuisibile spatij ex duobus quibus correspondet tanquam spatio adæquato; ergo secundum se totum est in vno indiuisibili spatij, & secundum se totum est in altero: ergo reperitur idem indiuisibile corporis in duobus indiuisibilibus spatij: ergo reperitur in spatio diuisibili, sicuti est Angelus totus in hoc indiuisibili spatij, & totus in alio indiuisibili. Si dicas vnum indiuisibile corporis inflatum non occupare duo indiuisibilia spatij, sed vnum inflatum, constituis spatium mobile, & viam occludis toti Philosophiæ in materia præsentia